

STORTINGET

Representantforslag 56 S

(2018–2019)

fra stortingsrepresentantene Trygve Slagsvold Vedum, Sigbjørn Gjelsvik, Geir Pollestad og Willfred Nordlund

Dokument 8:56 S (2018–2019)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trygve Slagsvold Vedum, Sigbjørn Gjelsvik, Geir Pollestad og Willfred Nordlund om en stortingsmelding om nasjonalt eierskap i strategisk viktige bedrifter, infrastruktur og teknologier

---

Til Stortinget

Bakgrunn

Norge har en lang og stolt historie med å sikre nasjonalt og langsiktig eierskap til viktige ressurser. Konesjonslovene har hatt stor betydning for å sikre lokalt og nasjonalt eierskap, både offentlig og privat, til blant annet vannkraft, jord, skog, fisk, mineraler, olje og gass.

Tidlig på 1900-tallet var det et klart behov for kapital i Norge, samtidig som flere utenlandske kapitalinteresser var interessert i å kjøpe vannkraft. Forutseende nasjonale strateger så imidlertid at norske fossefall ville ha en stor langsiktig verdi for Norge. Også i avisene ble det advart mot at Norge gjennom salg av vannkraften ville miste både nasjonal selvvråderett og muligheten til sterkere økonomisk utvikling i fremtiden. Dette var bekymringer Johan Castberg delte da han våren 1906 interpellerte regjeringen om saken. Statsminister Christian Michelsen svarte med raskt å legge frem forslag til ny lov. Denne loven – den såkalte «panikkloven» – la et grunnlag for de permanente norske konesjonslovene. De Castbergske konesjonslovene ble vedtatt i 1909 og revidert i 1917. De klarsynte og djerpe lovvedtakene ble fattet av folkevalgte i Norge som stod imot et betydelig press fra utenlandske kapitalinteresser.

Konesjonslovene fra tidlig på 1900-tallet var utformet med den hensikt å sikre norske interesser og skape norske arbeidsplasser. Den samme langsiktige og strategiske tenkningen lå til grunn for utformingen av norsk oljepolitikk. Norske folkevalgte ville bevare selvvråderetten i oljepolitikken og motsto presset utenfra om ikke å legge forholdene spesielt til rette for norske bedrifter. Dette bidro, på samme måte som ved utformingen av konesjonslovene tidligere på 1900-tallet, til at de store utenlandske selskapene måtte samarbeide med norske leverandører, og det bidro til teknologioverføring til norske selskaper.

Norges nasjonale eierskap til viktige naturressurser har bidratt til å legge grunnlaget for en god samfunnsutvikling som skapte arbeidsplasser og velstand over hele landet. Norge ville vært et svært annerledes land i dag hvis ikke verdiene fra blant annet skog, fisk, havbruk, fossefall og olje- og gassforekomstene hadde kommet hele samfunnet til gode.

Norske folkevalgte har ansvar for å føre en næringspolitikk som legger til rette for et livskraftig næringsliv og verdiskaping i hele landet i et langsiktig perspektiv. Innenfor industrien ser man nå store endringer. En økende grad av automatisering gjør at stadig færre produserer stadig mer. Dette senker antallet ansatte i industrien, men øker også kapitalavkastningen.

Internasjonale selskaper har i dag en omfattende skatteplanlegging. Mye overskudd hentes ut der hvor skattene er lavest. Gjennom å holde eierskap i Norge sikrer man skattegrunnlaget. Uten nasjonalt eierskap til kapitalintensiv produksjon er det vanskeligere å sikre skattelegging av profitten, og man får ikke den inntekten som eierskapet gir. På sikt vil dette føre til lavere velferd for norske borgere.

Man ser ofte i dag en klar sammenheng mellom lokaliseringen av selskapenes hovedkontor og lokaliseringen av andre viktige funksjoner i de samme selskapene. Ved at hovedkontoret lokaliseres i Norge, øker sjansen for at også andre viktige funksjoner som sakføretjenester, finansdrift, administrasjon og sektorspesifikk kunnskap legges til Norge. Hovedkontor i Norge er viktig for at forsknings- og utviklingsavdelingene til selskapene også lokaliseres i Norge. Der hvor et selskaps forsknings- og utviklingsarbeid foregår, vil det med all sannsynlighet også oppnås betydelige produktivitetsgevinster. Dette gir mulighet for knoppskyting og nystarting med personer som har driftskompetanse på alle nivåer.

Både teknologiske og sikkerhetsmessige endringer gjør det i dag nødvendig med en grundigere gjennomgang av spørsmål knyttet til nasjonalt eierskap og kontroll, spesielt hva gjelder viktig infrastruktur. Infrastruktur som veier, havner, flyplasser og jernbane, via bredbånd og telekom til energi og vann, er vitale sektorer. Evnen til å sikre disse sektorene er avgjørende for å holde samfunnet i gang dersom en krise skulle oppstå. Flere av Norges allierte advarer i dag mot at bedrifter fra enkelte land kan brukes til blant annet etterretningsformål. På denne bakgrunn er det behov for mer omfattende vurderinger av potensielle sikkerhetsmessige konse-

kvenser av at bedrifter fra land Norge ikke har et sikkerhetspolitisk samarbeid med, drifter viktige deler av norsk infrastruktur.

Sårbarhetsutvalget, ledet av Kåre Willoch, viste hvor sårbart det norske samfunnet er. Utvalget advarte blant annet mot angrep rettet mot informasjons- og kommunikasjonssystemer i Norge. Forslagsstillerne mener det trengs en grundigere gjennomgang av hvilke deler av norsk infrastruktur som ikke egner seg for liberalisering eller salg til utenlandske eiere.

Forslagsstillerne foreslår på denne bakgrunn at det utarbeides en stortingsmelding om hvordan Norge kan sikre nasjonalt eierskap i strategisk viktige bedrifter, infrastruktur og teknologier.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

forslag:

Stortinget ber regjeringen utarbeide en stortingsmelding om hvordan Norge kan sikre nasjonalt eierskap i strategisk viktige bedrifter, infrastruktur og teknologier.

28. november 2018

Trygve Slagsvold Vedum

Geir Pollestad

Sigbjørn Gjelsvik

Willfred Nordlund